

Kränkande särbehandling

Med kränkande särbehandling avses i detta faktablad återkommande klandervärda eller negativt präglade handlingar som riktas mot enskilda arbetstagare på ett kränkande sätt och kan leda till att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.

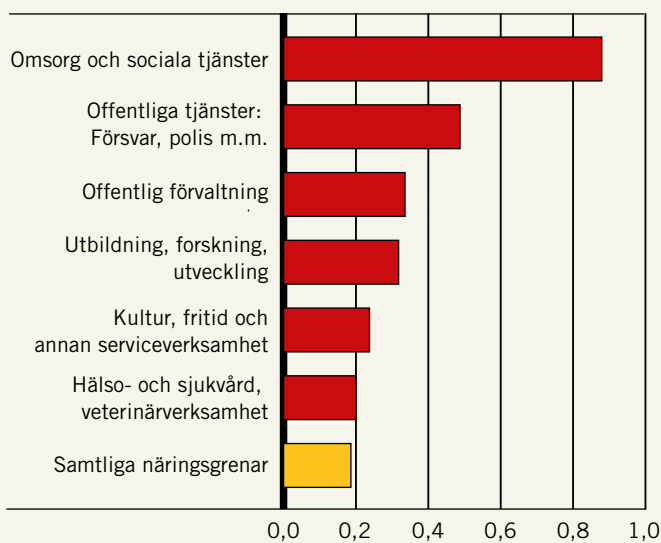
Under 2013 anmäldes totalt ca 11 000 arbetssjukdomar till Försäkringskassan. I omkring 900 av anmälningarna har kränkande särbehandling (kränkning, mobbning, trakasserier eller utfrysning) uppgetts vara en orsakande faktor. Cirka 80 procent av dessa anmälningar gäller kvinnor.

Mellan 2009 och 2013 ökade antalet anmälda fall av kränkande särbehandling. Bland kvinnor var ökningen ungefär 40 procent och bland män omkring 30 procent. En stor del av ökningen finns inom branschen omsorg och sociala tjänster.

Sju av tio anmälningar kommer från områden där man arbetar med människor, och som sysselsätter många kvinnor: omsorg och sociala tjänster, hälso- och sjukvård, utbildning.

Flest anmälningar om kränkande särbehandling, i förhållande till antalet förvärvsarbetande, hade branscherna omsorg och sociala tjänster samt offentliga tjänster (polis mm). I dessa grupper gjordes 0,9 respektive 0,5 anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande 2013. I genomsnitt gjordes 0,2 anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande. Av figur 1 nedan framgår vilka branscher som hade fler anmälningar än genomsnittet under 2013.

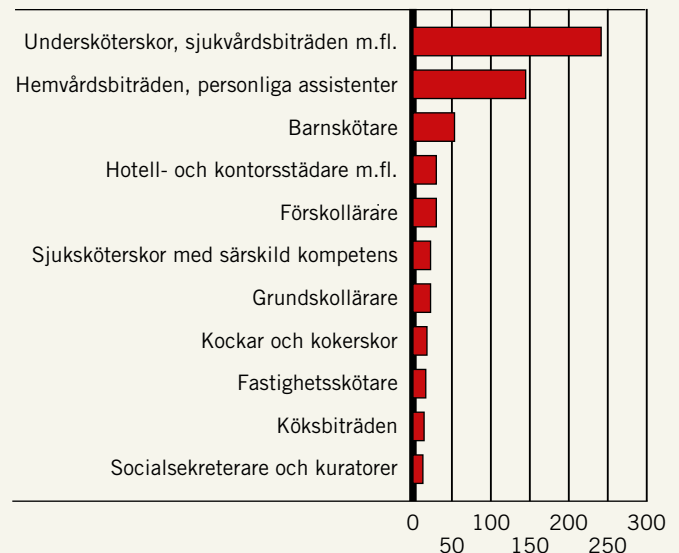
Figur 1: Antal anmälda arbetssjukdomar avseende kränkande särbehandling 2013 per 1 000 förvärvsarbetande. Genomsnitt för samtliga näringsgrenar samt näringsgrenar över genomsnittet.

I figur 2 visas vilka yrkesgrupper som gjort flest anmälningar om kränkande särbehandling.

Flest anmälningar avser gruppen undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl. Sammanlagt har yrken i figuren nedan anmält 612 fall av kränkande särbehandling, vilket är drygt två tredjedelar av samtliga fall 2013.

Figur 2: Antal anmälda arbetssjukdomar avseende kränkande särbehandling 2013. Yrkesgrupper med flest anmälningar.

I arbetsmiljöundersökningen 2013, som är en urvalsundersökning bland förvärvsarbetande, uppgav 9 procent av männen och 8 procent av kvinnorna att de varit utsatta för personlig förföljelse genom elaka ord och handlingar från chefer eller arbetskamrater minst någon gång de senaste 12 månaderna. Andelen har legat på samma nivå, knappt 10 procent, under hela 2000-talet. I de två senaste undersökningarna låg andelen över genomsnittet inom branscherna Tillverkning, Fastighetsverksamhet, Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster, Vård och omsorg; sociala tjänster, Kultur, nöje och fritid samt Annan serviceverksamhet.

I Arbetsmiljöverkets undersökning om arbetsorsakade besvär, som också är en urvalsundersökning, angav 0,2 procent av männen och 0,5 procent av kvinnorna att de haft arbetsorsakade besvär till följd av mobbning eller trakasserier under 2012. Andelen med besvär av mobbning

Korta arbetsskadefakta Nr 6/2014

är alltså större bland kvinnor än bland män, men förändringarna över tid är liksom på föregående fråga små. Bland branscherna är det framförallt offentlig förvaltning m.m. som sticker ut med en högre andel mobbade i de två senaste undersökningarna.

Exempel på anmälningar:

- Anställd anklagas för att ha stulit pajformar, tröjor, skor och glasögon samt för att ha ett förhållande med kollegas man
- Kränkande behandling från kolleger, bl.a. förstöra personens mat och gömma ytterkläder
- Mobbing genom undanhållande av information, lögnaktiga påståenden till chefer mm
- Arbetsledare kallar underställd för nolla och tar tid på toalettbesök
- Arbetsgivaren läser i privat kalender som anställd glömt kvar på arbetsplatsen
- Chef anklagar anställd för att inte kunna samarbeta